Wettelijke regelingen van het Duitse gezinsbeleid

Overzicht

Achtergrond - 1 augustus 2013 - Auteur: Marja Verburg

De Bondsregering geeft jaarlijks ruim 200 miljard euro uit aan gezinsbeleid. Dat is voor een deel gericht op kinderen - denk aan kinderbijslag - maar moet ook meer vrouwen aan het werk helpen. Een deel van de wetgeving werkt echter contraproductief: sommige belastingmaatregelen bijvoobeeld weerhouden vrouwen er van te werken. Een overzicht van de belangrijkste Duitse wetten.

Elterngeld en vaderschapsverlof

Het *Elterngeld* werd in 2007 ingevoerd en stelt een van de ouders - in de praktijk meestal de vrouw - in staat een jaar lang fulltime thuis voor de kinderen te zorgen met behoud van zo'n 65 procent van het inkomen. Als de andere partner - meestal de man - minstens twee maanden van het ouderschapsverlof opneemt, geldt het *Elterngeld* voor 14 maanden. Uit cijfers van het ministerie van Gezinszaken blijkt dat steeds meer mannen dit vaderschapsverlof ook inderdaad opnemen. Dat moet de arbeidsparticipatie van vrouwen ten goede komen.

Critici noemen het vaderschapsverlof een *Wickelvolontariat* ('luierstage') omdat meer dan driekwart van de Duitse vaders niet meer dan de verplichte twee maanden opneemt. Dat blijkt uit cijfers van een factcheck van Spiegel Online (juli 2013). Daar waar vaders langer thuisblijven om voor hun kinderen te zorgen, zoals in Berlijn, is de werkloosheid hoog. Daar is het financieel gunstig om langer vaderschapsverlof te nemen.

Het *Elterngeld* regelt ook dat een van de ouders - weer meestal de vrouw - na het jaar betaald ouderschapsverlof twee jaar onbetaald verlof mag opnemen met behoud van zijn of haar baan. De werkgever is verplicht zijn werknemer na die drie jaar weer in dienst te nemen.

Kindergeld

De Duitse vorm van kinderbijslag. Het kost de overheid 40 miljard euro per jaar en is daarmee een van de duurste maatregelen van het Duitse gezinsbeleid. Het *Kindergeld* bedraagt 184 euro per kind per maand. Omdat het met andere sociale

bijdragen wordt verrekend, profiteren armere gezinnen nauwelijks van het *Kindergeld*, blijkt uit een interne evaluatie van het gezinsbeleid dat onderzoekers in opdracht van de regering uitvoeren en waaruit weekblad Der Spiegel in februari 2013 citeert. Bij families met een middeninkomen leidt het er vaak toe dat vrouwen minder werken of helemaal thuis blijven. Ze hebben het geld niet nodig of ze komen als ze meer werken in een ongunstigere belastingschaal.

Betreuungsgeld

Het *Betreuungsgeld*, door tegenstanders *Herdprämie* (aanrechtsubsidie) genoemd, is op 1 augustus 2013 van kracht geworden. Deze regeling voorziet, op aandringen van de Beierse CSU, in een maandelijkse bijdrage van 100 tot 150 euro aan ouders die thuis voor hun kinderen zorgen. Zij worden zo gecompenseerd voor de subsidie die ze mislopen omdat ze hun kind niet naar de crèche brengen. Kinderopvang wordt in Duitsland grotendeels door de overheid gefinancierd. Volgens de tegenstanders, onder wie alle oppositiepartijen, vrouwenorganisaties, economische- en gezinsexperts, gaan hierdoor minder vrouwen werken. Zij zien liever dat het geld - de invoering kost zo'n 2 miljard euro - wordt geïnvesteerd in de uitbreiding van het aantal crècheplaatsen.

Het *Betreuungsgeld* maakt deel uit van het *Kinderförderungsgesetz* (KiföG) dat ook regelt dat per 1 augustus 2013 voor alle kinderen tussen 1 en 3 jaar een crècheplaats beschikbaar moet zijn. De uitbreiding van het aantal crècheplaatsen leverde in de aanloop naar de invoering van de KiföG grote problemen op bij gemeentes, die er nauwelijks geld voor hadden.

Bij de invoering van het *Betreuungsgeld* in augustus 2013 bleek dat er nauwelijks aanvragen voor waren ingediend. In Mecklenburg-Voorpommeren waren er maar 44 gezinnen die er aanspraak op maakten, in Thüringen zelfs geen een. Dat komt mede omdat in door de SPD geregeerde deelstaten weinig aandacht aan de regeling is besteed, aldus Duitse media. Maar ook in Beieren, waar de overheid de regeling uitgebreid onder de aandacht bracht, bleek het aantal aanvragen gering.

Ehegattensplitting

Dit is een belastingvoordeel voor gehuwden, dat vooral gunstig is als een van de partners fulltime werkt en de ander niet werkt. De effecten van de maatregel op het gezinsbeleid zijn negatief, blijkt uit een interne evaluatie van het gezinsbeleid dat onderzoekers in opdracht van de regering uitvoeren en waaruit Der Spiegel in februari 2013 citeert. De *Ehegattensplitting* kost de staat 20 miljard euro per jaar en zorgt er in de praktijk vaak voor dat vrouwen niet werken, aldus onderzoekers en gezinsexperts. Daarmee ondergraaft de Bondsregering andere onderdelen van

haar gezinsbeleid, zoals het *Elterngeld*. “Het leidt ertoe dat voor vrouwen de huwelijksmarkt vaak lucratiever is dan de arbeidsmarkt”, aldus gezinsexpert Jutta Allmendinger in Der Spiegel.

Vrouwenquotum

Duitsland debatteert al een aantal jaar over de invoering van een vrouwenquotum in het bedrijfsleven. Slechts 2,4 procent van de topposities in de 500 grootste Duitse bedrijven wordt door vrouwen vervuld, blijkt uit onderzoek van het Deutsche Institut für Wirtschaftforschung (DIW). Minister van Werkgelegenheid Von der Leyen (CDU) wil dat in het bedrijfsleven en in raden van bestuur voor 2018 een vrouwenquotum van 30 procent is ingevoerd.

Minister van Gezinszaken Schröder, die over vrouwenquota gaat, is tegen een algemeen wettelijk vrouwenquotum. Volgens haar is dat slecht voor de economie. Zij heeft als alternatief een zogenaamde *Flexi-Quote* in het leven geroepen. Met beursgenoteerde bedrijven sprak zij in 2011 af dat die voor 2015 in totaal 35 procent van de topfuncties met vrouwen bezetten. Andere branches, waar traditioneel weinig vrouwen werken, zoals de werktuigbouw, kunnen andere percentages hanteren, aldus de minister. Schröder ziet zich in haar standpunt gesteund door kanselier Merkel, die ook niet voor het invoeren van een algemeen wettelijk vrouwenquotum is. Een derde vrouwelijke minister, Leutheusser-Schnarrenberger (FDP) van Justitie, wil bedrijven nog tot tenminste eind 2013 de tijd geven om op eigen initiatief het vrouwenaandeel in topposities te verhogen.

De Bondsregering probeert de invoering van een Europees vrouwenquotum in toezichtsraden tegen te houden, aldus de Süddeutsche Zeitung in maart 2013. Uit een richtlijn van de regering blijkt dat het kabinet zijn vertegenwoordigers in Brussel aanzet om actief te lobbyen tegen het quotum.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://duitslandinstituut.nl/artikel/3177/wettelijke-regelingen-van-het-duitse-gezinsbeleid